

(Eriis neitsytpuhe, pidetty koneille)

Kenpi se tahtoi ymmärtää tätä kovan kohtalon lasta, kun ikäni olen minä katsellut vain tehtaan ikkunasta.

Herätyskello räjähtää tuolla vuoteeni vieressä, ilmottaen ylösnousun ajan olevan edessä. Hieron unta silmistäni, nouseen kiiruusti ylös, peseydyn ja puen nopeasti vaatteet ylleni sekä kiiruhdan raitkaaseen aamuihinaan. Siellä astun rivakasti eteenpäin mahtavassa ihmisvirrassa. Koetan pysyä jonkun jäljellä seuratakseni sen kulkua.

Jo alkaa kulkuaen ensijoukot kadota näkyvistä. — Minne ovat ne kadonneet? Katso, näetähän tuolta etsivälle silmälle pilkkoittavan jotain hämärää arvoitusta. — Kuljen yhä ajatuksin vaipuneena edelleen, kunnes romeni pilvin ääni korviini kajahtaa. Katson taakseen — siellä näkyy vielä kulkukaudesta kääntyvään muutamia, jotka tuon äänen kuuluaan kirehtivät juoksulla kulkuaan etäkkään ennen äänen vaikeamista paikalle.

Nyt herään minäkin ikkii täydelle tajulleni, edessäni on jylhät kivimuurin seinät, joiden sisälle kirein askelin nyt jo täytyy rientää. Tämän kaiken olen vuosia sitten jo tuntenut — ja enköpi sitten tätä laitosta tuntsi, joka on lapsuuteni vapaut leikit ristiänyt — estänyt nuoruuden runsu poskilla kukkimasta, valtaen väriin kasvolla syksyn kellastaman lehdän muotoiseksi. Silmiin silkkyyt ovat muuttuneet elottomiksi, tuljottaviksi —

Taas olen luonanne te jyrisevät ja kolisevat tehtaan koneet. Tunnettehan minut! Olemmehan vuosia olleet tuttavat ja yhdessä työskennelleet. Jos emme yhtenä ponnistele ja työskentele, niin silmiä seisotte joutilaina, suamatta mitään aikaa ja mitä minun tulee, niin ilman teidän apuamme on minunkin toimintani pientä kuin hyttysen hyrinä. Mutta kun me molemmat yhdistämme voimaamme, nopeutemme sekä taitomme, niin silloin täytämme maailman marikkivat mitä moninaisemmilla tuotteilla.

Usein olen kysynyt itseltäni: mitä valmistavat kaikki nuo erilaiset ja monimutkaisesti rakennetut koneet? Koneet, jotka surisevat ja pyöriävät luonaa vauhtia. Kun saayn luoksenne hetkistä aikaisemmin kuin varsinainen työ-aika on määrätty alkavaksi; niin silloin näen teidät kylminä, jäykkänä ja voimattomina pienintäkään niveltä liikuttamaan. Silloin huomaa teidän odottavan ohjaavaa ihmiskättä. Odotatte kunnes ihminen ja hänen johtamaansa höyry oli sähkö ovat käytettävissä. Vielä te vaaditte puhdistusta sekä öljyä koneiden jäsenten välikäsitteiksi. Mutta ei sinä ole vielä kaikki mitä te käynnissä pysyäkseen tarvitsette, vaan nyt tulee vielä kysymys ihmisvoimasta, ni on samalla taitava viittä-tuuhun milloin mistäkin pyörästä tai veivistä, toisinaan taas on vedettävä tai tnapattava.

Näin työskentelevät kolme yhdessä sähkö- eli höyrykone ja ihminen. Tärkein näistä kaikista on **ihmisvoima ja taito**. Ilman sitä ei koko maailmassa olisi mitään valmiista. Kuka olisi tehnyt koneet? Kuka olisi keksinyt höyryn, sähköä ja kaasun, allsaen ne palvelemaan yhteiskuntaa? (Kapitalistisen tavartuotannon vallitessa ne samoin kuin ihmisen työkin, tuottavat hyötyä ainoastaan harvoille "onnenonkijoille", jotka ovat anastaneet ne yksittäiseksi omaisuudekseen, joiden avulla keräävät itselleen satunaisia rikkauksia. Näiden rikkauksien avulla kohottautuvat harvat kapitalistit työllistensä työntuloksen herroiksi. Hankkivat itsellensä suuren yhteiskunnallisen mahtiaseman. Anasvat myöskin itsellensä kaikki elämän ilot ja nautinnot, jotka lopulta muuttuvat mässäykseksi ja porsastetuiksi komeissa palatseissa, loistavissa kuin satuliinat. Mutta samalla sortuu mel-

TEHTAASSA

käläisiä tuhansittain köyhyyteen ja Tämän uuden raatajan olen minä pohjimmaiseen kurjuuteen, joiden taloudellista ahdistusta kuvaamaan ei ihmiskynä pysty. Tämä on kapitalistisen tuotantojärjestelmän välttämätön tulos, joka on korjattavissa ainoastaan sen äärimmäisen vastakohtaan, nykyisen kapitalistisen järjestelmän yläpuolelle kohoavan kommunistisen tuotantojärjestelmän aikaan saamisella).

Te koneet, teille annan minä elävän voiman jätteistämme. Teitä minä vaadin kuin silmiä päässäni, voidakseni valmistaa kanssanne kappaleen kangasta toisensa jälkeen. Siinä minä on minun hankittava itselleni palanen leipää ruumiini ravinnoksi ja liehuan vaateriekaleita ruumiini verhoiksi.

Koneet, teille koulutetaan korkeasti oppineita lääkäreitä sekä heldän avukseen luita sairaanhoitajia, (pomoja eli laitosmiehiä), jotka ovat valmiit hoitamaan ja parantamaan teitä niinpian kuin pienikin väsymys

Minä uuden raatajan olen minä rintani alla kantanut ja oman henkeni alttiiksi antaen maailmaan synnyttäneet. Xiidiin rakkaudella hiintä naittein seurannut ryömässäni liikaisilla kaduilla tai kujilla minun raataessa tehtaassa. Voipa käydä niinkin ettei kaipaallinen isäntämme palkkaa polkan pistimelleksi, joka kiviäärin ja pistimen avulla vartioi teidän turvallisuuttanne koneet; niin etten minä voisi vahingoittaa toisten työtovereitteni kanssa teitä. Miksi hän niin järjettömä ajattelee ja tekee?

Näin kysytte, koneet. Isäntämme saa tuon tekosyn nojalla vaatua hallituksen ja laillisuuden nimessä polkan työntämään pistimeen rintaani, jos lakkaan työstä ja seisautan pyörän, silloin kun hän alentaa palkkaani ja pidentää työpäivääni.

Mutta pistimillä ette te koneet liikahtaa. Te vaaditte ihmisestä ja taltoa!

tal sairaus vaivaa. Mutta minun sairanteni tai väsymykseni ei ketään liikuta. Ei kukaan kiirehdi minua hoivaamaan. Ei kukaan tunne siälliä minua kohtaan. Ette edes te koneet. Yhä vaaditte te minulta samat määrättyt liikkeet. Yhä uudelleen ja uudelleen on minun sovellettava omat liikkeeni teidän liikkeisillenne.

Koneet, te olette kapitalistille isännällemme kiinteitä omaisuutta, josta vastoin minä olen vaihtelevaa omaisuutta. Kun koneet joutuvat epäkuuntoon kärsii siitä isäntämme taloudellista tappiota voitto-osinkojen pienentämisessä. Aivan samoin käy silloin kun minä joudun saman kohtalon alaiseksi. Mutta isäntämme ei kustanna lääkäreitä tai edes sairaanhoitajia tuskieni lieventäjiksi, vaan potkaasee osasta ulos. Tämän hän tekee kylmäverisesti, sillä toisia työnsuorittajia on aina laumottain tehtaan portin ulkopuolella odottamassa vuoroaan päästä luokseen, koneet. He ovat valmiit jatkamaan minulta keskeytynyt työkentelyä kanssanne.

Äkkii ikään kuin jonkun kulkaamana juolahtaa mieleeni usein kuulemani sanat: "Nuo tehtaalaiset ovat sivistymättömiä ihmisiä", kun myöskin halveksittuna äänellä lansut sanat: "seihin on vaan tehtaalainen".

Sivistys! Mitä on tehty ja tehdään vallassa olevan luokan taholta tehtaalaisten sivistämiseksi?

Ahdistuksesta se on vitkannut kadulle ja kadulta se on poimunut tehtaaseen, jossa se laskee velvollisuksiensa raskaan taakan hartioille. Siellä ei ole elämän iloista tietoa paremmin kuin asuntopahasessakaan lyhyinä lepohetkinä. Elvät edes luonnolliset elämisen oikeuden vaatimukset tule kylvämykseen sillä tehtaalainen on kapitalistisen isännän mielestä vaan puhuva työkone.

Tehtaassa työskenteleviin työllisten ei suoda edes yhtäläistä miellipettä omistua, vaan erimielisyyden siemeniä jonkkoomme kylvetään, näin saaden vahvan joukkomme tunta pieksensä. Edelleen vainotaan jokaista, kenen nimen tiedetään löytyvän jonkun työväenjärjestön tai osas-

ton jäsenluettelossa. Tai jos löytyy joku henkilö, joka on alkanut katsella olevia oloja avoimin silmin ja huomannut ympärillään olevat kurjuuden syvät kullit sekä huomannut niiden syyt. Jos hän toimii tovereidensa luottamushenkilönä jossain järjestössä, niin silloin on tämä henkilö saattava tavalla tai toisella hiljaa poistettua teollisuuden palveluksesta. Samalla kerralla merkitään tuo henkilö vaarallisten listalle (mustalle listalle) ja tehdään hänelle mahdottomaksi saada työvoimatavarallaan ostajan. Hän saa kulkea tehtaan portilta toiselle, mutta aina on hänen ilmoitettava edellinen työpaikkansa, eli näytettävä salaisilla merkkeillä varustettu työtodistuksensa ja seuraus on ettei ole nyt tilaa. On "täysi käsi", niinkuin amerikalainen sanoo. Kauvan niin valettuun täytyy henkilön viimein uskoa, että tehtaan portit ovat häneltä suljetut. Vieläpä on tomukin hänen jälkeensä tarkasti puhdistettu.

Työssä olevilla on palkka niin pieni, että juuri hengissä pysyy. Palkka ei riitä edes tarpeellisten työväen sanomalehtien ostoon, puhumattakaan työväen oloja ja yhteiskuntaliedettä valaisevista laajemmista kirjateoksista, jotka itseopiskelussa ovat välttämättömiä.

Tässä muutamia esimerkkejä siitä tavasta, jolla tehtaallijat ja hallitseva luokka työllisten sivistyksestä huolehtivat.

Olipa todellakin jo aika, jolloin alkaisimme kuulla siitä yhteiskunnan yli kulkuvaa ääntä, jota yksin koneemmekin kolina säestää. Jos tarkkaavana sitä kuulostamme niin kuulemme sen käydessään säestävän: "Or-jaan kah-leet kat-ko jo! Or-jaan kah-leet kat-ko jo!"

Typykkä.

Kuoleman pataljoona

(Kirj. Anna Kaurppinen.)

1.

Meillä on viimeisten vuosien kuluessa ollut tilaisuus tutustua kuolemalla ja näkemällä tapahtumiin, jotka useinkin ovat vaatineet suorittajaltaan rautaista rohkeutta ja sitkeyttä ja usein edesmenneitä muistellaan sankarikunnioituksella. Maailman sota oli yksi suurimpia ihmisteurastuksia mitä historiat kertovat ja myös samalla raatin. Sen kustannuksella kapitalistiluokka näytti itselleen summat, tomsa summia omaisuutta, sillä he oli juuri niitä, jotka oman yksilöetujensa vuoksi keksivät keinoja sodan alhentamiseksi ja keinoja pitää mahdottomimman kauan sotaa yllä. Kapitalistit lehtoivat ympärilleen palava isänmaallista agitatorina tietämättömän kansan keskuuteen, hivatun kunniamerkit ja muut hyveet sodassa saavutetulle urhoollisuudelle. Ja monet kilvan riensivät saamaan yllään yhteiskunnallista pakkopaitaa, eikä yksin tietämättömät työlliset rientäneet isänmaata puolustamaan, vaan toisen kansainvälisen johtava aines myöskin hyväksyi ja julisti jäsenistöilleen: "meidän on puolustettava isänmaata, niin sodan tuottua saamme parlamentissa hyvät virkapaidat". Niin riennettiin järjestyneenkin työllisten taholta "isänmaan" puolustukseen, vaikka todellisuudessa työllisellä, niinkaan kuin on kapitalistinen hallitusmuoto olemassa, ei ole jalansijaa isänmaata, siitä syystä, koska hallitus ei huolehdi työllisten pääomien luojin, yleisesti elämisen mahdollisuuksista. Siksiäpä juuri useinkin ihmossaan sotaa lähtenyt, sieltä palattuun luomasiin, että oli puolestannut porvarien isänmaata ja mielin tarkoitukseen todella syöstiin suunnattomat ihmislaumat.

Samalla alkaa kuin Europan kentät lainehtivat imperialismiin käden kautta vuodatettua verta, nousi myös Venäjän köyhälistö puolustamaan itseään, tnapaten valtaistuimelta pois ki-duttajansa, joka taisteli niinkään vaati runsaan verituhria mutta nämä uhrit eivät kaatuneet työllisille ole-